

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА
ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Чандмань сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ХОА-2025/004/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Ховд хот 2025 он	Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар Цахим хаяг: Boldbaatar.Kh@audit.gov.mn Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн Утас:70432545 Цахим хаяг: tsetsegsuren.a@audit.gov.mn Аудитор: У.Батчимэг Утас: 88094175 Цахим хаяг: batchimegu@audit.gov.mn
--	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	Error! Bookmark not defined.
2.1 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан	Error! Bookmark not defined.
2.2 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	Error! Bookmark not defined.
2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	Error! Bookmark not defined.
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан .	Error! Bookmark not defined.
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	Error! Bookmark not defined.
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	Error! Bookmark not defined.
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	Error! Bookmark not defined.
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа	Error! Bookmark not defined.
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	Error! Bookmark not defined.
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд	Error! Bookmark not defined.
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	Error! Bookmark not defined.
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	Error! Bookmark not defined.
4.1 Ерөнхий зүйл	Error! Bookmark not defined.
4.2 Материаллаг байдал	Error! Bookmark not defined.
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	Error! Bookmark not defined.
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт ...	Error! Bookmark not defined.
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	11
АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	13

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
УТХО	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан

ТӨҮГ	Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар
ТБОНӨХБАҮХА	Төрийн болон орон нутгийн өмч хөрөнгөөр бараа ажил, үйлчилгээ худалдан авах

**ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

84000 Цамбагарав баг, Жаргалант сум, Ховд
Утас: 976-70433061, Факс: 976-70433061
E-mail: khovd@audit.gov.mn

2025.03.25 № 2/118

танай _____-ны № _____-Т

ЧАНДМАНЬ СУМЫН ТӨСВИЙН
ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ
Б.ЧИНБАТ ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Ховд аймгийн Чандмань сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн нэгтгэсэн 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний дүгнэлтээр төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн нэгтгэсэн тайлангууд нь 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн байдал болон тайлант жилийн эцсээрх санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг бүх материаллаг талаар нь Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад дагуу үнэн зөв илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Чандмань сум нь татварын болон татварын бус орлогоор нийт 664,195.5 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж орлогыг 134,535.3 мянган төгрөгөөр буюу 25 хувиар давуулан бүрдүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал нөлөөтэй хэмээн мэргэжлийн шүүн тунгаалтаар бидний авч үзсэн асуудал байна. Гол асуудлыг санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд бүхэлд нь харгалзаж, аудитын санал дүгнэлтээ илэрхийлэхэд авч үзсэн бөгөөд энэхүү гол асуудлын талаар бид тусад нь дүгнэлт гаргахгүй.

Материаллаг буруу эрсдэлийн үнэлгээ өндөр анхаарал татах асуудал гараагүй болно.

Бусад асуудлын хэсэг

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ХҮНДЭТГЭСЭН: ДАРГА
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР:

Х.БОЛДБААТАР

АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан

(мян.төгрөгөөр)

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2023оны 12-р сарын 31	2024 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	821,292.3	1,052,062.9
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	307,623.2	586,255.5
33	АВЛАГА	393,624.6	305,372.6
34	УРЬДЧИЛГАА	20,276.0	33,850.0
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	99,768.5	126,584.7
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	3,484,585.3	4,105,367.8
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,484,585.3	4,105,367.8
39200	Биет хөрөнгө	3,420,408.9	4,041,438.8
39300	Биет бус хөрөнгө	64,176.5	63,929.0
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	4,305,877.6	5,157,430.6
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	39,328.0	43,618.7
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	24,328.0	28,618.7
41300	Өглөг	24,328.0	28,618.7
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15,000.0	15,000.0
42200	Урт хугацаат зээл	15,000.0	15,000.0
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	4,266,549.7	5,113,812.0
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	4,266,549.7	5,113,812.0
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	994,354.0	994,354.0
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	3,018,633.6	3,865,895.9
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	253,562.1	253,562.1
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	4,305,877.6	5,157,430.6

2.2 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

(мян.төгрөгөөр)

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2023оны 12-р сарын 31	2024 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	2,129,929.1	3,461,319.5
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	374,393.4	661,255.5
110	Орлогын албан татвар	224,011.4	504,459.4
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	240,069.4	519,083.6
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-16,057.9	-14,624.3
113	Хөрөнгийн албан татвар	134,458.5	140,659.0
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	15,923.4	16,137.1
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	370,149.5	728,933.5
120	Нийтлэг татварын бус орлого	370,149.5	728,933.5
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,385,386.3	2,071,130.5
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,908,015.5	2,614,096.6
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,908,015.5	2,614,096.6
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,897,169.7	2,534,235.6
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	514,141.9	861,643.2
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	70,628.1	107,601.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	43,122.5	500,417.8
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	469,252.3	676,003.0
2105	Нормативт зардал	532.4	5,053.7
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,974.4	17,236.1
2107	Томилолт, зочны зардал	6,327.0	10,612.0

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	372,106.6	42,878.6
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	418,084.4	312,790.3
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	10,845.8	79,861.0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	221,913.7	847,222.9
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	221,913.7	847,222.9

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

(мян.төгрөгөөр)

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2023 оны 12-р сарын 31	2024 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,842,361.50	2,834,964.20
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	374,393.40	661,255.50
110	Орлогын албан татвар	224,011.40	504,459.40
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	240,069.40	519,083.60
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-16,057.90	-14,624.30
113	Хөрөнгийн албан татвар	134,458.50	140,659.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	15,923.40	16,137.10
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	9,473.90	8,182.60
1181	Газрын төлбөр	5,378.00	7,123.50
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	1,071.50	831
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	82,581.90	102,578.20
120	Нийтлэг татварын бус орлого	82,581.90	102,578.20
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,385,386.30	2,071,130.50
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,130,389.40	1,699,221.40
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,130,389.40	1,699,221.40
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,119,423.60	1,619,360.40
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	519,339.60	862,951.30
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	65,155.20	108,033.80
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	44,943.50	499,856.10
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	28,754.20	38,452.90
2105	Нормативт зардал	502.2	5,053.70
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,214.40	12,125.40
2107	Томилолт, зочны зардал	6,327.00	10,572.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	361,207.40	31,110.30
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	90,980.20	51,205.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	10,965.80	79,861.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	711,972.10	1,135,742.80
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	437,566.40	843,914.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	437,566.40	843,914.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	437,566.40	843,914.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-437,566.40	-843,914.00
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-82,480.00	-13,196.50

23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	82,480.00	13,196.50
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	191,925.60	278,632.30
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	115,697.60	307,623.20
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	307,623.20	586,255.50

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

(мян.төгрөгөөр)

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	4,044,636.00	4,044,636.00
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	4,044,636.00	4,044,636.00
9	Тайлант үеийн үр дүн	221,913.70	221,913.70
10	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	4,266,549.70	4,266,549.70
11	2024 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	4,266,549.70	4,266,549.70
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	39.4	39.4
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	4,266,589.10	4,266,589.10
19	Тайлант үеийн үр дүн	847,222.90	847,222.90
20	2024 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	5,113,812.00	5,113,812.00

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

(мян.төгрөгөөр)

Тайлангийн үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,730,472.8	2,352,982.3
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,700,357.5	1,688,819.7
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,613,299.9	1,608,958.7
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	864,505.8	862,951.3
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	108,063.3	108,033.8
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	501,578.0	499,856.1
Хангамж, бараа материалын зардал	34,736.0	34,701.4
Нормативт зардал	5,053.7	5,053.7
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,607.1	17,236.1
Томилолт, зочны зардал	10,731.7	10,572.0
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	34,553.9	34,249.6
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	36,470.4	36,304.8
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	87,057.6	79,861.0
Бусад урсгал шилжүүлэг	87,057.6	79,861.0
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	950,115.3	650,966.1
ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	80,000.0	13,196.5
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,730,472.8	2,685,763.61
УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	0.0	0.0
ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2,406,959.2	2,584,005.41
ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	323,513.6	101,758.2
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.0	106,765.2
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.0	439,546.6

ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ

0.1

0.1

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

(мян.төгрөгөөр)

Тайлангийн үзүүлэлт	Тайлант оны гүйцэтгэл
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	206,287.4
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	21,589.5
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	18,651.7
Хангамж, бараа материалын зардал	3,751.5
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	14,900.2
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,937.8
Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	2,937.8
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	184,697.8
Дотоод эх үүсвэрээр	184,697.8
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	206,287.4
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	206,287.4

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 207,684.9 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 35,200.0 мянган төгрөгийн алдааг залруулав. Үүнд:

- Урьдчилж гарсан зардал болон өр төлбөр 11,079.6 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлсэн,
- Санхүүгийн байдлын тайлангийн тайлант үеийн үр дүнгийн зардлыг 9,120.4 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлсний залруулан бүртгэлээ.

Залруулагдаагүй нийт 164,457.4 мянган төгрөгийн зөрчил нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс бага байгаа тул “Өөрчлөлтгүй” дүгнэлт өгсөн.

Аудитаар нийт 172,484.9 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс 132,484.9 мянган төгрөгийн 4 заалт бүхий зөвлөмж, 40,000.0 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага бичлээ.

5.1 Албан шаардлага

5.1.1 Илрүүлэлт: ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн хөрөнгө оруулалт төсөл арга хэмжээний ажлуудын хөтөлбөр боловсруулан батлаагүй, гэрээний хэрэгжилт үр дүнг тооцоогүй, Мөн сум сурталчлах богино хэмжээний телевизийн бичлэг, сумын 100 жилийн номын эх бэлтгэх, лого, хүндэт тэмдэг хэвлүүлэх, альбом бэлтгэх зардлуудыг санхүүжүүлсэн 40,000.0 мянган төгрөгийн зөрчил илэрсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;”, 16.5.1-д “төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах; 6.6.6-д “тухайн шатны төсвөөс санхүүжүүлэхээр хуулиар тогтоосон чиг үүргийг зөвхөн тухайн шатны төсвийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх”. 16.5.4-д “төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.3-д “хэвлэлийн захиалгын төлбөр”, 12.1.4-д “хуулиар зөвшөөрөөгүй бусад”, 12.2-д “ энэ хуулийн 12.1.3-т номын сан болон байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаатай шууд холбоотой мэргэжлийн төрөлжсөн хэвлэл захиалга хамаарахгүй” Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.2. “бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага” гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчил арилгуулах албан шаардлага өгөв.

5.2 Зөвлөмж

5.2.1 Орон нутаг хөгжүүлэх сантай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Хэвлэл мэдээллийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих дэд хөтөлбөр, Спортын аврага дэд хөтөлбөр, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр арга хэмжээний хүрээнд Засаг даргын захирамжаар урсгал үйл ажиллагааны зардал санхүүжүүлсэн байна. Үүнд: Тэмцээн уралдааны зардал, ахмадын уулзалт, баяр наадмын зардал, овоо тахилгын үйл ажиллагааг санхүүжүүлж байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6-р зүйлийн 6.4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", "6.4.Энэ хуулийн 6.3.1-д заасан хуулиар тогтоосон чиг үүрэгт тухайн засаг захиргааны нэгжийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх чиг үүрэг хамаарахгүй", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 4.1.3 "үр ашигтай байх"; Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/;

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

13.7 "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Урсгал үйл ажиллагааны шинжтэй зардал санхүүжүүлэхгүй байх

5.2.2 Илрүүлэлт: ОНХС-ын хөрөнгө оруулалтаар данс бүртгэлд тусгах боломжгүй төсөл хөтөлбөр арга хэмжээг төлөвлөн санхүүжүүлсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 4.1.24."төсвийн хөрөнгө оруулалт" гэж улсын болон орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлж, тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих хөрөнгийн зарлагыг; нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.6. Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна. 12.1. Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллого хийх зохион байгуулалтын асуудлыг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага, ерөнхий нягтлан бодогч нар хариуцна гэсэн заалтуудтай тус тус нийцээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Хөрөнгөөр бүртгэх боломжгүй байгууллагын өмчлөлд шилжихгүй урсгал зардалд төсөв баталдаг байдлыг ИТХ-ын төлөөлөгчдөд танилцуулж ОНХС-ын журмыг мөрдөн ажиллах.

5.2.3 Илрүүлэлт: ОНХС-аас гамшигийн сан эрсдэлийн санд мөнгөн хөрөнгө төлөвлөн зарцуулж байгаа хэдий ч өвс тэжээл овъёос, арвайн үр зэргийн тооцоо бодоогүй, мөн няравын данс бүртгэлээр дамжин гарч буй бэлэн мөнгөний тайлан тооцоо бодоогүй зөрчил дутагдал илэрлээ энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;" , 16.5.1-д "төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах;" , 16.5.4-д "төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай 13 дугаар зүйлийн 13.1. Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, 13.7. Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно. 14.3.1. анхан шатны баримт бүрдүүлэх гэсэн заалтуудтай тус тус нийцээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Гамшигийн сан, эрсдэлийн сангийн хөрөнгөөр бэлдсэн өвс тэжээлийн тооцоог бүрэн бодож тооллого тооцоо хийнэ ажиллаж данс бүртгэлд тусган ажиллаж авлага өглөгийн тооцоо нийлэн ажиллах.

5.2.2 Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж байгаа ажлуудаас захиалагчийн хяналтын зардлыг суутган тооцолгүй санхүүжилтийг бүрэн олгож байгаа зөрчил дутагдал нийтлэг байна энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.6.6. "тухайн шатны төсвөөс санхүүжүүлэхээр хуулиар тогтоосон чиг үүргийг зөвхөн тухайн шатны төсвийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх". Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.2. "бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: ОНХС-аар хийгдсэн хөрөнгө оруулалтын ажлуудаас гэрээ, зураг төсөвт тусгагдсаны дагуу захиалагчийн хяналтын зардал суутган тооцож сумын ОНХС-ын дансанд төвлөрүүлэн ажиллах.

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 207,684.9 мянган төгрөгийн алдаа³ илэрснээс аудитын явцад 35,200.0 мянган төгрөгийн алдааг залруулав. Үүнд:

- Урьдчилж гарсан зардал болон өр төлбөр 11,079.6 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлсэн,
- Санхүүгийн байдлын тайлангийн тайлант үеийн үр дүнгийн зардлыг 9,120.4 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлсний залруулан бүртгэлээ.

Залруулагдаагүй нийт 164,457.4 мянган төгрөгийн зөрчил нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс бага байгаа тул “Өөрчлөлтгүй” дүгнэлт өгсөн.

Аудитаар нийт 172,484.9 мянган төгрөгийн зөрчил⁴ илэрснээс 132,484.9 мянган төгрөгийн 4 заалт бүхий зөвлөмж, 40,000.0 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага бичлээ.

5.3 Албан шаардлага

5.1.1 Илрүүлэлт: ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн хөрөнгө оруулалт төсөл арга хэмжээний ажлуудын хөтөлбөр боловсруулан батлаагүй, гэрээний хэрэгжилт үр дүнг тооцоогүй, Мөн сум сурталчлах богино хэмжээний телевизийн бичлэг, сумын 100 жилийн номын эх бэлтгэх, лого, хүндэт тэмдэг хэвлүүлэх, альбом бэлтгэх зардлуудыг санхүүжүүлсэн 40,000.0 мянган төгрөгийн зөрчил илэрсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;”, 16.5.1-д “төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах; 6.6.6-д “тухайн шатны төсвөөс санхүүжүүлэхээр хуулиар тогтоосон чиг үүргийг зөвхөн тухайн шатны төсвийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх”. 16.5.4-д “төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.3-д “хэвлэлийн захиалгын төлбөр”, 12.1.4-д “хуулиар зөвшөөрөөгүй бусад”, 12.2-д “ энэ хуулийн 12.1.3-т номын сан болон байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаатай шууд холбоотой мэргэжлийн төрөлжсөн хэвлэл захиалга хамаарахгүй” Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.2. “бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага” гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчил арилгуулах албан шаардлага өгөв.

5.4 Зөвлөмж

5.2.1 Орон нутаг хөгжүүлэх сантай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Хэвлэл мэдээллийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих дэд хөтөлбөр, Спортын аврага дэд хөтөлбөр, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр арга хэмжээний хүрээнд Засаг даргын захирамжаар урсгал үйл ажиллагааны зардал санхүүжүүлсэн байна. Үүнд: Тэмцээн уралдааны зардал, ахмадын уулзалт, баяр наадмын зардал, овоо тахилгын үйл ажиллагааг санхүүжүүлж байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6-р зүйлийн 6.4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", "6.4.Энэ хуулийн 6.3.1-д заасан хуулиар тогтоосон чиг үүрэгт тухайн засаг захиргааны нэгжийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх чиг үүрэг хамаарахгүй", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 4.1.3 "үр ашигтай байх"; Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн

³ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/.

⁴ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

13.7 "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Урсгал үйл ажиллагааны шинжтэй зардал санхүүжүүлэхгүй байх

5.2.2 Илрүүлэлт: ОНХС-ын хөрөнгө оруулалтаар данс бүртгэлд тусгах боломжгүй төсөл хөтөлбөр арга хэмжээг төлөвлөн санхүүжүүлсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 4.1.24."төсвийн хөрөнгө оруулалт" гэж улсын болон орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлж, тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих хөрөнгийн зарлагыг; нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.6. Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна. 12.1. Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллого хийх зохион байгуулалтын асуудлыг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага, ерөнхий нягтлан бодогч нар хариуцна гэсэн заалтуудтай тус тус нийцээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Хөрөнгөөр бүртгэх боломжгүй байгууллагын өмчлөлд шилжихгүй урсгал зардалд төсөв баталдаг байдлыг ИТХ-ын төлөөлөгчдөд танилцуулж ОНХС-ын журмыг мөрдөн ажиллах.

5.2.3 Илрүүлэлт: ОНХС-аас гамшигийн сан эрсдэлийн санд мөнгөн хөрөнгө төлөвлөн зарцуулж байгаа хэдий ч өвс тэжээл овъёос, арвайн үр зэргийн тооцоо бодоогүй, мөн няравын данс бүртгэлээр дамжин гарч буй бэлэн мөнгөний тайлан тооцоо бодоогүй зөрчил дутагдал илэрлээ энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;" , 16.5.1-д "төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах;" , 16.5.4-д "төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай 13 дугаар зүйлийн 13.1. Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, 13.7. Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно. 14.3.1. анхан шатны баримт бүрдүүлэх гэсэн заалтуудтай тус тус нийцээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Гамшигийн сан, эрсдэлийн сангийн хөрөнгөөр бэлдсэн өвс тэжээлийн тооцоог бүрэн бодож тооллого тооцоо хийнэ ажиллаж данс бүртгэлд тусган ажиллаж авлага өглөгийн тооцоо нийлэн ажиллах.

5.2.3 Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж байгаа ажлуудаас захиалагчийн хяналтын зардлыг суутган тооцолгүй санхүүжилтийг бүрэн олгож байгаа зөрчил дутагдал нийтлэг байна энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.6.6. "тухайн шатны төсвөөс санхүүжүүлэхээр хуулиар тогтоосон чиг үүргийг зөвхөн тухайн шатны төсвийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх". Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.2. "бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: ОНХС-аар хийгдсэн хөрөнгө оруулалтын ажлуудаас гэрээ, зураг төсөвт тусгагдсаны дагуу захиалагчийн хяналтын зардал суутган тооцож сумын ОНХС-ын дансанд төвлөрүүлэн ажиллах.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2025 оны 07 дүгээр сарын 25-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

6.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Алдааны утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс:				Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
								тоо	Дүн	тоо	Дүн		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ТТЗ	Урьдчилж гарсан зардал байгууллагад төлөх өглөг зөрүүтэй бүртгэсэн	1	11,079.6			1	11,079.6	1	11,079.6				
ТТЗ	Тайлант үеийн үр дүнгийн тайлан зөрүүтэй илэрхийлсэн	1	9,120.4			1	9,120.4	1	9,120.4				
ТТЗ	Татан буугдсан аж ахуй нэгжийн зээлийн үлдэгдэлийг санхүүгийн тайланд авлага бууруулах зөрүүтэй бичилт хийсэн	1	15,000.0			1	15,000.0	1	15,000.0				
	ДҮН	3	35,200.0			3	35,200.0	3	35,200.0				

6.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Нийт алдаа, зөрчлийн дүн		Үүнээс:									
		Тоо	Дүн	Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн			
				Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Орон нутгийн хөгжлийн сан	Хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээний ажлуудын гэрээний хэрэгжилт үр дүнг тооцоогүй, хөтөлбөр боловсруулаагүй, ТХХуулийг зөрчин ном хэвлэл альбом зэрэг үйл ажиллагааг санхүүжүүлсэн	1	40,000.0			1	40,000.0						
Орон нутгийн хөгжлийн сан	ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж байгаа ажлуудаас захиалагчийн хяналтын зардлыг суутган тооцолгүй санхүүжилтийг бүрэн олгож байгаа зөрчил дутагдал нийтлэг байна	1						1					
Орон нутгийн хөгжлийн сан	Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Хэвлэл мэдээллийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих дэд хөтөлбөр, Спортын аварга дэд хөтөлбөр, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр арга хэмжээний хүрээнд Засаг даргын захирамжаар урсгал үйл ажиллагааны зардал	1	117,471.9					1	117,471.9				

Чандмань сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

	санхүүжүүлсэн байна. Үүнд: Тэмцээн уралдааны зардал, ахмадын уулзалт, баяр наадмын зардал, овоо тахилгын үйл ажиллагааг санхүүжүүлсэн										
Орон нутгийн хөгжлийн сан	ОНХС-ын хөрөнгө оруулалтаар данс бүртгэлд тусгах боломжгүй төсөл хөтөлбөр арга хэмжээг төлөвлөн санхүүжүүлсэн,	1						1			
Орон нутгийн хөгжлийн сан	ОНХС-аас гамшгийн сан эрсдэлийн санд мөнгөн хөрөнгө төлөвлөн зарцуулж байгаа хэдий ч өвс тэжээл овьёос, арвайн үр зэргийн тооцоо бодоогүй, мөн нярвын данс бүртгэлээр дамжин гарч буй бэлэн мөнгөний тайлан тооцоо бодоогүй зөрчил дутагдал илэрлээ	1	15,013.0					1	15,013.0		
ХХСан	ХХС болон ЧХСангийн зээлдэгч нарын зээл төлөлтийн мэдээлэл салган баталгаажуулаагүй, зээлийн үлдэгдэлтэй иргэн, аж ахуй нэгжтэй тооцоо нийлж баталгаажуулан ажиллаагүй байна.	1						1			
		6	172,484.9					1	40,000.0	5	132,484.9

[Type here]

